

Sağlık profesyonellerinin çocuklarına verdikleri cinsel eğitimle ilgili yaklaşımlarının belirlenmesi: Bir kamu hastanesi örneği

Determining the approaches of health professionals on sex education to their children: A public hospital example

Yasemin Şanlı¹, Özlem Şahan², Ergül Aslan³

ÖZ

AMAÇ: Bu çalışma dört yaş ve üzeri çocuğu olan sağlık profesyonellerinin çocuklarına verdikleri cinsel eğitimle ilgili yaklaşımlarını ve bu konudaki tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEMLER: Araştırma, tanımlayıcı kesitsel tipte yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini İç Anadolu Bölgesinde bulunan bir kamu hastanesinde görev yapan, dört yaş ve üzeri çocuğu olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü 203 sağlık profesyoneli oluşturmuştur. Veriler, Sosyodemografik Soru Formu ve Cinsel Eğitim Ebeveyn Anketi aracılığı ile elde edilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından bireysel olarak sağlık personeli ile çalışma ortamında uygun zaman ayrılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Verilerin analizi bir paket programda yapılmıştır.

BULGULAR: Araştırmaya katılan 203 sağlık profesyonellerinden beşi hekim, 153'ü hemşire, 45'i sağlık teknikeri, sağlık memuru ve psikolog vb. sağlık personeldir. Katılımcıların %96,1'i çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğunu ve bunların %60,8'i yedi yaş ve üzerinde verilmesi gerektiğini bildirmiştir. Katılımcıların %77,8'i çocuğuyla cinsellikle ilgili konularda konuştuğunu ve bu kapsamda %56,7'si vücuttaki cinsiyete özgü farklılıkları açıkladığını ifade etmiştir. Katılımcıların %76,4'ü cinsel gelişim ve eğitimin anne karnında başlayıp yaşam boyu devam ettiğini, %91,1'i çocuğa ilk cinsel bilgilerin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini ve %57,6'sının cinsel eğitimin okulda verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

SONUÇ: Çalışmada sağlık profesyonelleri ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğu düşüncesinde olup, cinsellikle ilgili çocuklarıyla konuştuklarını belirtmiştir. Katılımcıların yarısının genellikle çocuklarının cinsellikle ilgili davranışlarının çoğunu 'engelleme' davranışında bulunacaklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: cinsel eğitim, çocuk, sağlık profesyoneli

ABSTRACT

OBJECTIVE: This study was carried out to determine the approaches and attitudes of health professionals who have children aged 4 and over, regarding the sexual education they give to their children.

MATERIAL and METHODS: The research was conducted in descriptive cross-sectional type. The sample of the study consisted of 203 health professionals who work in a public hospital in the Central Anatolia Region, have children aged 4 and above and volunteer to participate in the study. The data were obtained through the Socio-demographic Questionnaire and the Sex Education Parent Questionnaire. The data were collected by the researcher individually, with the health personnel in the working environment, and by face-to-face interview method. Data analysis was done in a package program.

RESULTS: Of the 203 health professionals who participated in the research, 5 were physicians, 153 were nurses, 45 were health technicians, health officers and psychologists, etc. are health personnel. 96.1% of the participants stated that sexual education is necessary for children and 60.8% of them stated that it should be given at the age of 7 and above. 77.8% of the participants stated that they talked to their children about sexual matters, and in this context, 56.7% explained the gender-specific differences in the body. 76.4% of the participants stated that sexual development and education starts in the womb and continues throughout life, 91.1% stated that the first sexual information should be given to the child by the parents, and 57.6% stated that sexual education should be given at school.

CONCLUSION: In the study, health professionals stated that the majority of parents thought that sexual education is necessary for their children and they talked to their children about sexuality. It was observed that half of the participants stated that they would generally engage in 'blocking' most of their children's sexual behaviors.

Keywords: sex education, child, health professionals

GİRİŞ

Yaşamın sürekliliği için gerekli ve üremeye yönelik en temel doğa koşulu olan cinsellik; bedensel, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik boyutları olan bir kavramdır. Cinsel eğitim; cinselliğin bilişsel, duygusal, sosyal, etkileşimli ve fiziksel yönlerini öğrenilmesini içerir. Amaç, çocuk ve gençlerin cinsel gelişiminin desteklenmesini ve korumasıdır.^[1] Cinsel eğitim cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, istenmeyen gebelikler ve cinsiyete dayalı şiddet gibi riskli durumların önlenmesi konusunda çocuk ve gençlere güvenli, sağlıklı ve tatmin edici bir yaşam sağlamada önemli rol oynamaktadır.^[2]

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Karaman, Türkiye

²Antalya Bilim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Antalya, Türkiye

³İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Yazışma Adresi/ Correspondence:

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Şanlı

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 70100 Karaman - Türkiye

Tel: +90 505 273 39 36

E-mail: yaseminalya.09@gmail.com

Geliş/ Received: 12.01.2022

Kabul/ Accepted: 02.02.2022

Cinsellik genellikle ergenlik döneminde gündeme gelen ve çocukluktan uzak tutulmuş bir kavramdır. Oysaki cinsel gelişim ergenlik döneminde birden bire ortaya çıkmaz, intrauterin yaşamdan ve doğumdan itibaren başlar.^[3] Cinsellikle ilgili bilgilerin yetersizliği bireyi tüm yaşamı boyunca karşılaşılabileceği risklere karşı daha savunmasız kılacaktır.^[4] Bu önemli gereksinimi karşılamada en önemli rol ebeveynlerdedir. Anne-babalar cinsel eğitimin, çocuğun genel eğitiminin bir parçası olduğunu ve çocuğun gelişim dönemlerinde gerekli olduğunu bilmesi gerekir.^[5]

Amerika Birleşik Devletleri Cinsel Bilgi ve Eğitim Konseyi (Sexuality Information and Education Council of the United States –SIECUS)’ne göre cinsel eğitim; bilgilendirme, tutum geliştirme, inançlar, değerler, ilişkiler ve mahremiyet konularını ele alan ve yaşam boyu süren bir süreçtir. Ulusal Cinsel Eğitim Standartları (National Sex Education Standards –NSES), anaokulundan 12. sınıfa kadarki süreçte öğrencilerin yaşı ve gelişim düzeyine uygun cinsellik eğitiminin gereken temel-minimum içerik ve beceriler hakkında açık, tutarlı ve anlaşılır bir rehberlik sağlamasını önermektedir. Bu rehberlik kapsamında sağlıklı ilişkiler, anatomi ve fizyoloji, ergenlik ve cinsel gelişimi, cinsiyet kimliği ve ifadesi, cinsel yönelim ve kimlik, cinsel sağlık ve kişilerarası şiddet konuları ele alınmaktadır.^[4,6]

Toplumsal kalıplar içerisinde cinsel konulara aile ve okul ortamında yeterince yer verilmemektedir. Bunun yanı sıra okul programlarında da cinsellik eğitiminin verilmesinde belirli bir standart yoktur.^[3] Öncelikle ebeveynlere ve öğretmenlere, cinsel gelişim ve eğitim hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.^[7] Çocukların ve gençlerin cinsel eğitimlerinde ideal olan, aile içinde başlayan eğitim sürecinin okullarda var olan formal cinsel eğitim programları ile devam etmesidir.^[8] Ebeveynlerin kendileri cinsellikle ilgili eğitim almadıklarından çoğunlukla yeterli bilgiye sahip değildirler.^[9]

Bu çalışma, dört yaş ve üzeri çocuğu olan sağlık profesyonellerinin çocuklarına verdikleri cinsel eğitimle ilgili yaklaşımlarını ve bu konudaki tutumlarını belirlemek amacıyla yapıldı.

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Tanımlayıcı kesitsel tipteki bu çalışma İç Anadolu Bölgesinde yer alan 400 sağlık profesyonelinin çalıştığı bir kamu hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini dört yaş ve üstü çocuğu olan ve çalışmaya katılmaya gönüllü 203 sağlık profesyoneli oluşturmuştur.

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan Sosyo-demografik Soru Formu ve Cinsel Eğitim Ebeveyn Anketi aracılığı ile toplanmıştır.^[3,10-12] Anket iki bölümden ve toplam 32 sorudan

oluşmaktadır. Birinci bölümde; ebeveynler ve çocukla ilgili demografik bilgiler, cinsel eğitimin gerekliliği, cinsel eğitime başlama yaşı, cinsel eğitim verilme durumu ve şu ana kadar hangi konularda cinsel eğitim verildiği ile ilgili sorular (12 soru) yer almaktadır. İkinci bölümde ise ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili bilgilerini değerlendiren sorular ve çocuklarının cinsellikle ilgili tutum ve davranışlarına ait sorular (20 soru) yer almaktadır.

Veriler, araştırmaya katılmak isteyen sağlık profesyonellerine araştırmanın amacı açıklanarak ve bilgilendirilmiş gönüllü olurları alınarak, çalışma ortamını etkilemeyecek şekilde ortalama 15 dakikalık sürede ve yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır.

Araştırmaya başlamadan önce bir üniversitenin girişimsel olmayan araştırmalar etik kurulundan ve ilgili hastaneden yazılı izin onayı alınmıştır.

Verilerin girişinde ve analizinde bir istatistik paket programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi; araştırmanın ölçümüyle belirlenen nicel değişkenleri için ortalama ve standart sapma, sayımla belirlenen nitel değişkenleri için ise sayı ve yüzde (%) ile verilmiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmada sağlık profesyonellerine yönelik tanıtıcı bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri (n=203)

Özellikler	Ort ± SS	
Yaş	27,36±5,37	
Çocuk sayısı	1,90±0,60	
Kız çocuk sayısı	1,28±0,51	
Erkek çocuk sayısı	1,35±0,52	
Çocukların yaşı	12,29±5,65	
1. çocuğun yaşı	8,90±5,58	
2. çocuğun yaşı	6,64±4,85	
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	174	85,7
Erkek	29	14,3
Eğitim düzeyi		
Lise	27	13,3
Fakülte/Yükseköğretim	166	81,8
Lisansüstü	10	4,9
Meslek		
Hekim	5	2,5
Hemşire/Ebe	153	75,4
Diğer sağlık çalışanı	45	22,2
Aile tipi		
Çekirdek aile	186	91,6
Geniş aile	14	6,9
Tek ebeveyn	3	1,5

Çalışmada sağlık profesyonellerinin, çocuklar için cinsel eğitimin gerekliliği ile ilgili düşünceleri içeren verilerin dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Ebeveynlerin cinsel eğitimle ilgili görüşlerini yansıtan verilerin dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Katılımcıların çocukların davranışlarla ilgili tutumları Tablo 4’te verilmiştir.

TARTIŞMA

Ebeveynler cinsel eğitimi çocuklarına ne zaman, ne kadar ve nasıl verecekleri konusunda zorlandıkları için cinsel eğitim, konuşulması zor bir durum olabilmektedir.^[11,13]

Çalışmaya katılan sağlık profesyonellerinin çok büyük çoğunluğu çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğunu, yine çoğu çocuğuyla cinsellikle ilgili konularda konuştuğunu ve

Tablo 2. Katılımcıların çocuklarda cinsel eğitimin gerekliliği ile ilgili düşünceleri

Özellikler		n	%
Çocuklarda cinsel eğitimin gerekliliği	Evet	195	96,1
	Hayır	8	3,9
Cinsel eğitim verilmesi gereken yaş	0–3 yaş	29	14,3
	4–6 yaş	51	25,1
	7–12 yaş	78	38,4
	13–18 yaş	45	22,2
Çocukla cinsellikle ilgili konuları konuşma durumu	Evet	158	77,8
	Hayır	45	22,2
Çocukla en fazla konuşulan konular (n=158)	Cinsiyetlere göre vücuttaki farklılıklar	115	56,7
	Gebelik ve doğum	50	24,6
	Sağlık ve temizlik kuralları	54	26,6

Tablo 3. Katılımcıların cinsel eğitimle ilgili düşüncelerine ilişkin özellikler

Özellikler		n	%
Cinsel gelişim ve eğitim anne karnında başlar yaşam boyu devam eder.	Evet	155	76,4
	Hayır	20	9,9
	Bilmiyorum	28	13,8
Çocuğa ilk cinsel bilgiler anne–baba tarafından verilmeli.	Evet	185	91,1
	Hayır	13	6,4
	Bilmiyorum	5	2,5
Okullarda çocuklara cinsel eğitim verilmeli.	Evet	117	57,6
	Hayır	48	23,6
	Bilmiyorum	38	18,7
Çocuklar cinsiyetlerine göre kıyafet, oyuncak vb. seçmesi için yönlendirilmeli.	Evet	162	79,8
	Hayır	34	16,7
	Bilmiyorum	7	3,4
Çocuklar, bebeğin dünyaya gelişinde babanın rolü ve katkısı üzerindeki soruları, dört yaşından sonra sormaya başlar.	Evet	138	68,0
	Hayır	27	13,3
	Bilmiyorum	38	18,7
Çocukla birlikte televizyon izlerken, cinsellik içeren herhangi bir durumla karşılaşınca, televizyonu kapatmak, kanal değiştirmek ya da çocuğun gözlerini kapatmak olası çözümlerdir.	Evet	71	35,0
	Hayır	103	50,7
	Bilmiyorum	29	14,3
Çocukların cinsel organlarını merak etmeleri normal bir gelişim davranışıdır.	Evet	188	92,6
	Hayır	7	3,4
	Bilmiyorum	8	3,9
Cinsel konularda kız çocuğunun sorularına annesi, erkek çocuğunun sorularına babası cevap vermeli.	Evet	118	58,1
	Hayır	68	33,5
	Bilmiyorum	17	8,4
Çocuklarda cinsellik içgüdüğü yoktur.	Evet	32	15,8
	Hayır	154	75,9
	Bilmiyorum	17	8,4
Çocuklar vücut bölümlerinin (özellikle genital organların) gerçek isimlerini değil daha uygun görülen farklı isimlerle adlandırılmasını öğrenmelidir.	Evet	102	50,2
	Hayır	64	31,5
	Bilmiyorum	37	18,2

Tablo 4. Katılımcıların çocukların davranışlarıyla ilgili tutumları

Özellikler		n	%
Çocukların kendilerine bakım veren kişilere, öğretmenlerine ya da ebeveynlerine karşı ifade ettikleri sevgiyi bazen romantik bir duyguymuş gibi ifade etmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	153	75,4
	Görmezlikten gelirim	32	15,8
	Engellerim	18	8,9
	Cezalandırırım	0	0
3-6 yaş arasındaki çocukların cinsel organlarına dokunmaktan ve çıplak dolaşmaktan zevk almaları, diğer çocuklara, akranlarına veya yetişkinlere cinsel organlarını göstermeye çalışmaları ve onları zorla öpmeye çalışmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	76	37,4
	Görmezlikten gelirim	28	13,8
	Engellerim	98	48,3
	Cezalandırırım	1	0,5
Çocukların cinsel içerikli argo kelimeler kullanması konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	18	8,9
	Görmezlikten gelirim	8	3,9
	Engellerim	155	76,4
	Cezalandırırım	22	10,8
Çocukların mastürbasyon yapması konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	43	21,2
	Görmezlikten gelirim	59	29,1
	Engellerim	98	48,3
	Cezalandırırım	3	1,5
Çocukların (özellikle 2,5-3 yaş civarı) cinsellikle ilgili sorular (bebekler nereden gelir gibi doğum ve gebelikle ilgili sorular) sormasını nasıl karşılırsınız?	Normal karşılırim	190	93,6
	Görmezlikten gelirim	6	3,0
	Engellerim	6	3,0
	Cezalandırırım	1	0,5
Çocukların televizyonda gördükleri cinsellikle ilgili davranışları (öpüşme vb.) denemelerini nasıl karşılırsınız?	Normal karşılırim	65	32,0
	Görmezlikten gelirim	21	10,3
	Engellerim	113	55,7
	Cezalandırırım	4	2,0
Çocukların oyun sırasında kıyafetlerini çıkarmalarını ve birbirlerinin vücutlarını incelemelerini nasıl karşılırsınız?	Normal karşılırim	58	28,6
	Görmezlikten gelirim	15	7,4
	Engellerim	124	61,1
	Cezalandırırım	6	3,0
Çocukların diğer kişilerin tuvalet ve banyo faaliyetlerini merak etmeleri ve gözlemlemeye çalışmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	74	36,5
	Görmezlikten gelirim	18	8,9
	Engellerim	106	52,2
	Cezalandırırım	5	2,5
Çocukların akranlarıyla ya da ebeveynleri ile birlikte banyo yapmayı istemeleri konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	87	42,9
	Görmezlikten gelirim	8	3,9
	Engellerim	107	52,7
	Cezalandırırım	1	,5
Çocukların kendi ve diğer insanların vücutları, gördükleri, hissettikleri her şey hakkında meraklı olmaları ve konuşmaları konusunda ne düşünüyorsunuz?	Normal karşılırim	168	82,8
	Görmezlikten gelirim	7	3,4
	Engellerim	27	13,3
	Cezalandırırım	1	0,5

yarısından fazlası ise cinsel eğitimin ergenlik döneminde verilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Birçok çalışmada cinsel eğitimin ortaokul yıllarında yani ergenlik döneminde verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.^[10,14-16] Çalışma sonuçları literatür ile benzerdir.

Cinsel eğitim denildiğinde genellikle ilk olarak üreme ve buna bağlı olarak da cinsel ilişki düşünülmektedir.^[17] Çalışmaya katılan sağlık profesyonellerinin de cinsel eğitimin ergenlik döneminde başlaması gerektiğini bu nedenle belirtmiş olabileceği düşünülmüştür. Ancak cinsel eğitim, bilgilendirme, tutum geliştirme, inançlar, değerler, ilişkiler ve mahremiyet konularını ele alan ve yaşam boyu süren bir

süreçtir.^[18] Ayrıca çalışmada çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğunun düşünülmesi ve katılımcıların çoğunun çocuğuyla cinsel konularda konuşması olumlu bir bulgu olarak yorumlanabilir. Bu durumu ise çalışmaya katılanların büyük çoğunluğunun üniversite seviyesinde eğitime sahip olması ve genç yaşta olmaları etkilemiş olabilir. Yapılan bir çalışmada öğrenim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının cinsel eğitim bilgi düzeylerinin de yüksek olduğu bulunmuştur.^[19] Olakunbi ve Akintomide (2010), çocuklarıyla cinsel eğitim konusunda genç ebeveynlerin cinsel sorulara, yaşlı ebeveynlerden daha esnek bir yaklaşımla cevap verdiklerini belirtmiştir.^[20] Ceylan ve Çetin (2015), İşler ve Gürçipek (2018)'in çalışmalarında da araştırma bulgularımızla benzer

olarak ebeveynlerin en çok cinsiyetler arası bedensel farklılıklarla ilgili çocuklarıyla konuştuğu saptanmıştır.^[21,22]

Çalışmada sağlık profesyonellerinin ebeveyn olarak cinsellik ve cinsel eğitim ile ilgili bilgilerini yansıtan yanıtlarda; katılımcıların çoğunun cinsel gelişim ve eğitimin anne karnında başlayıp yaşam boyu devam ettiğini, çok büyük bir çoğunluğu çocuğa ilk cinsel bilgilerin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini ve yarısının okullarda cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Eliküçük ve Sönmez (2011), Ceylan ve Çetin (2015), Tuğut ve Gölbaşı (2019) tarafından ebeveynlerle yapılan benzer çalışmalarda da, araştırma bulgularını destekler sonuçlar bulunmuştur.^[3,21,23] Ebeveyn ve çocuk arasındaki karşılıklı saygı ve desteklemeye dayalı bir ilişki, çocukların cinsellik de dâhil hayatlarıyla ilgili bir çok konuda baş etme becerilerini artırmaktadır. Cinsel eğitimi ebeveynlerin vermesi öğretmen, akran ya da medyadan çok daha etkili sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Türkiye’de cinsel eğitim, okullarda ders müfredatlarında yok denecek kadar sınırlıdır ve bu nedenle ailelerin çocuklarının cinsel eğitimine etkili bir şekilde dâhil olması gerekmektedir.^[24,25]

Literatürde çocuklara, cinsel organlar dâhil tüm organların doğru isimlerinin (penis, vajina vb.) öğretilmesi gerektiği belirtilmektedir.^[26,27] Çalışmamızda ise çarpıcı bir sonuç olarak ebeveynlerin yarısı; çocuklara vücut bölümlerinin (özellikle genital organların) gerçek isimlerini değil daha uygun ve edepli bir biçimde isimlerinin öğretilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu sonuca dayanarak, sağlık profesyonellerinin de konuyla ilgili farklı tutum izlediklerini söylemek mümkündür.

Çalışmada sağlık profesyoneli ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğunu düşünüp cinsellikle ilgili çocuklarıyla konuştuğunu belirtmesine karşın, yarısının genellikle çocuklarının cinsellikle ilgili davranışlarının çoğunu ‘engelleme’ davranışında bulunacaklarını ifade ettikleri görülmüştür. Çocuğun cinsiyetine ilişkin rolleri benimsemesinde, iyi sosyal ilişkiler geliştirmesinde ve mahremiyetini korumasında ebeveynlerinin bu konudaki doğru tutum ve yaklaşımlarının önemli bir etkisi bulunmaktadır.^[22] Bu nedenle ebeveynlerin, cinsel eğitim sırasında olumlu tutum ve davranışlar göstermeleri için kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.^[13] Ebeveynlerin çoğu çocuklarının cinselliğe ilişkin sorularına cevap vermenin ve çocuklarına cinsellikle ilgili bilgi vermenin oldukça zor olduğunu belirtmekle birlikte, çocukların cinsellikle çok fazla ilgili olmaması gerektiğine ilişkin yaygın bir düşünce ve davranışa sahip olabilmektedir.^[12] Ceylan ve Çetin (2015)’in çalışmasında, cinsel eğitimin gerekli olduğunu düşünen ebeveynler çocuklarının

sordukları soruları nasıl cevaplamaları, meraklarını nasıl gidermeleri, hangi tutum ve davranışları sergilemeleri, hangi durumda ne yapmaları ya da hangi yaşta ne kadar bilgi verilmesi gerektiğini bilmediklerini belirtmişlerdir.^[21] Guder ve Alabay (2018)’ın 3–6 yaş arasında çocukların ebeveynleri ile yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin çocukların cinsel gelişimiyle ilgili sorularını genellikle çocukları geçitirerek, dini temelli ve cinsiyetçi bir şekilde yanıtladıkları saptanmıştır.^[28] Ebeveynlerin ve çocukların cinsel davranış yönetiminde yeterliliğini sağlayabilecek beceri geliştirme yaklaşım programları bulunmamaktadır.^[5] Sağlık profesyonellerinin de çocuklara verecekleri cinsel sağlık eğitimi konusunda ihtiyaçlarının belirlenerek eğitilmeleri gerekmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Katılımcıların çok büyük çoğunluğu çocuklar için cinsel eğitimin gerekli olduğunu, çoğunun çocuğuyla cinsellikle ilgili konularda konuştuğunu, yarısından fazlasının cinsel eğitimin ergenlik döneminde verilmesi gerektiğini, çoğunun cinsel gelişim ve eğitimin anne karnında başlayıp yaşam boyu devam ettiğini, çok büyük bir çoğunluğu çocuğa ilk cinsel bilgilerin anne-baba tarafından verilmesi gerektiğini ve yarısının okullarda cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ayrıca ebeveynlerin yarısının çocuklarının cinsellikle ilgili davranışlarını engelleme düşüncesinde oldukları bulgulanmıştır.

Çalışmanın farklı meslek ve eğitim düzeyine sahip ebeveynlerde yapılması, çocuklara verilecek cinsel eğitimle ilgili hem ebeveynlere hem de çocuklara yönelik niteliksel çalışmaların yürütülmesi, cinsel eğitimin okul öncesi kademedinden itibaren tüm kademelerde müfredat programlarına uyarlanması, sağlık profesyonellerine yönelik konuyla ilgili hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilebilir.

Etik Kurul Onayı

Çalışma, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylandı. (onay tarihi ve sayısı: 24.12.2013/2013/374).

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek

Herhangi bir mali destek alınmamıştır.

Ethics Committee Approval

The study was approved by Selçuk University Faculty of Medicine Non-Invasive Clinical Research Ethics Committee. (date and number of approval: 24.12.2013/2013/374).

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest

No conflict of interest was declared by the authors.

Financial Disclosure

No financial support has been received.

KAYNAKLAR

1. WHO Regional Office for Europe; BZgA. Standards for sexuality education in Europe. A framework for policymakers, educational and health authorities, and specialists. Cologne: Federal Centre for Health Education; 2010. p. 20. <https://www.bzga-whoec.de/en/publications/standards-for-sexuality-education/>
2. WHO. International technical guidance on sexuality education. An evidence-informed approach. 2018. <https://www.who.int/publications/m/item/9789231002595>
3. Eliküçük A, Sönmez S. 6 yaş çocuklarının cinsel gelişim ve eğitimiyle ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Aile ve Toplum*. 2011;12:45–62. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198040>
4. Goldfarb ES, Lieberman LD. Three Decades of Research: The Case for Comprehensive Sex Education. *J Adolesc Health*. 2021;68:13–27. [CrossRef]
5. Ganji J, Emamian MH, Maasoumi R, Keramat, Khoei EM. The existing approaches to sexuality education targeting children: A review article. *Iranian J Public Health*. 2017;46:890–8. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/labs/pmc/articles/PMC5563870/>
6. Future of Sex Education Initiative. National Sex Education Standards: Core Content and Skills, K-12, 2nd ed. Washington, DC: American School Health Association; 2020. <https://siecus.org/wp-content/uploads/2020/03/NSES-2020-2.pdf>
7. Yavuzer H, editör. Ana-Baba Okulu. 9. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul. 2001;101–12.
8. Padilla-Walker LM, Rogers, AA, McLean, RD. Is There More Than One Way to Talk About Sex? A Longitudinal Growth Mixture Model of Parent-Adolescent Sex Communication. *J Adolesc Health*. 2020;67:851–8. [CrossRef]
9. Eroğlu K, Gölbaşı Z. Cinsel Eğitimde Ebeveynlerin Yeri: Ne Yapıyorlar, Ne Yaşıyorlar? Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Derg. 2005;8:12–21. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29263>
10. Erbil N, Orak E, Bektaş AE. Anneler cinsel eğitim konusunda ne biliyor, kızlarına ne kadar cinsel eğitim veriyor? *Uluslararası İnsan Bilimleri Derg*. 2010;7:366–83.
11. Flanagan P. Making sense of children's sexuality: Understanding sexual development and activity in education contexts. *Waikato J Educ*. 2011;16:69–79. [CrossRef]
12. Gürsoy E, Gençalp NS. Cinsel Sağlık Eğitiminin Önemi. *Aile ve Toplum*. 2010;11:29–36. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198130>
13. Artan İ, Ceylan Ş, Kurnaz Adıbatmaz FB. Ebeveynler için cinsel iletişim ölçeği: Güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Derg*. 2020;7:136–58. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1190100>
14. Özgüven İE. Ailede İletişim ve Yaşam. Ankara: PDREM Yayınları; 2012.
15. Çok F, Aras Z, Ayas M, Bayram Z, Bent D, Çıtak P, et al. HIV/AIDS' in önlenmesinde akran eğitimi izlenimleri. *HIV/AIDS Derg*. 2003;6. <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/hatam031.shtml>
16. Akça MŞ, Şahin M, Arslan D. Öğrencilerin Cinsel Eğitimine İlişkin Öğretmen Algısı. *Yükseköğretim ve Bilim Derg*. 2017;7:515–22. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1711713>
17. Deniz Ü, Gözütok A. Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarının Cinsel Gelişim ve Cinsel Eğitim Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Derg*. 2017;10:424–31. <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/review-of-preschool-children-books-in-terms-of-sexual-development-andsex-education.pdf>
18. Çakşak A. Ergenlerde Cinsel Eğitim. *J Inst Econ Dev Soc Res*. 2018;4:498–504. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/921330>
19. Kaya F, Serin Ö, Genç A. Eğitim fakültesi birinci sınıf öğrencilerinin cinsel yaşamlarına ilişkin yaklaşımlarının belirlenmesi. *TSK Koruyucu Hekimlik Bült*. 2007;6:441–8. https://www.researchgate.net/publication/286078346_Egitim_Fakultesi_Birinci_Sinif_Ogrencilerinin_Cinsel_Yasamlarina_iliskin_Yaklasimlarinin_Belirlenmesi
20. Ojo OO, Akintomide AG. Who breaks the ice in parent-child sexual communication counseling implications for adolescent health and development. *Int J Cross-Disciplinary Subj Educ*. 2010;1:88–92. [CrossRef]
21. Ceylan Ş, Çetin A. Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Cinsel Eğitimine İlişkin Ebeveyn Görüşlerinin İncelenmesi. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Derg*. 2015;2. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271678>
22. İşler S, Gürşimşek AI. 3–6 yaş çocuklarının cinsel eğitiminin gerekliliği ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Derg*. 2018;38:845–67. [CrossRef]
23. Tuğut N, Gölbaşı Z. Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan(3–6 Yaş) Ebeveynlerin Cinsel Eğitim Tutumlarının Belirlenmesi. *TJFMPC*. 2019;13:287–94. [CrossRef]
24. Saracaloğlu AS, Hergüner G, Saçan S. Anne Çocuk Sağlığı ve Eğitimi. İstanbul: Güven Plus Grup A.Ş. Yayınları; 2019. <https://www.guvenplus.com.tr/imagesbuyuk/3a934anne-cocuk-sagligi.pdf>
25. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı. <http://tegm.meb.gov.tr/>
26. Helmer J, Senior K, Davison B, Vodicek A. Improving sexual health for young people: making sexuality education a priority. *Sex Educ*. 2015;15:158–72. [CrossRef]
27. Ersanlı K, Kumcağız H, editörler. Cinsel Sağlık Eğitimi. Ankara: Pegem Akademi; 2020.
28. Guder SY, Alabay E. Children's Questions and Answers of Parents: Sexual Education Dilemma. *International Journal of Progressive Education*. 2018;14:138–51. [CrossRef]